

Field Manual 100-5 "Operations" 1993

O vývoji a stavu nauky o velení u pozemního vojska USA

Podle polního služebního předpisu pozemního vojska USA (Field Manual FM 100-5), který byl vydán zhruba před deseti lety, mělo být v očekávané válce bezprostředním bojištěm území států Varšavské smlouvy až po západní hranice bývalého SSSR. Vysoce přesnými zbraněmi, zvláště řízenými střelami středního doletu a letouny taktického letectva, měly být vedeny zničující úderý proti druhému a třetímu sledu ozbrojených sil Varšavské smlouvy, rozmístěné v prostorech soustředění. Tím měl být odříznut jejich první sled od záloh, což by umožnilo útok ozbrojených sil NATO do hloubky, především se ale mělo zabránit možnosti koncentrace ozbrojených sil proti hlavním útočným směrům NATO. Cílem operace bylo dosažení vítězství v prvním boji, a to i proti početně silnějšímu nepříteli.

1.7.1991 byla v Praze podepsána dohoda o ukončení platnosti Varšavské smlouvy. Studená válka skončila. Ale není to jen nová bezpečnostní situace v Evropě a ve světě vůbec, která ovlivňuje současné vojenské koncepce. Je to také nástup nových technologií, které zejména na zkušenostech získaných ve válce v Perském zálivu přispěly k další modernizaci již existujících informačních a řídicích systémů. Představitelé pozemního vojska USA zastávají názor, že možná bojová činnost v následujícím století se bude vyznačovat rychlým pohybem sil v prostředí, které bude charakterizováno dynamickým vývojem situace. Pro pozemní vojsko USA tu budou podmínky, ve kterých budou vystupovat jako součást integrovaných sil, kde budou hrát rozhodující úlohu informační technologie. Proto i loňská úprava operačního předpisu FM 100-5 položila mnohem větší důraz na rychlé rozvinutí sil a prostředků, synchronizaci jejich bojového úsilí, sběr aktuálních informací z prostředků průzkumu, jejich počítačové zpracování a předání výsledků na místo určení.

V tomto čísle přinášíme zkrácený překlad článku plk. Gerharda Elsera uveřejněného v č. 5/1994 německého vojensko-teoretického časopisu *Truppenpraxis*, ve kterém se zabývá novým předpisem amerického pozemního vojska. Dvojazyčný (německo-anglický) ráz textu zůstává z metodických důvodů zachován:

* * *

Dne 14. června 1993 vydalo americké pozemní vojsko nově zpracovaný předpis FM 100-5 „Operace“.

Předpis FM 100-5 pojednává o velení vojskům. Pojmy převzaté z architektury - jako *capstone manual* (předpis, který je úhelným kamenem) nebo *keystone doctrine* (základní doktrína) - označují jeho řádovou hodnotu. Předpis slouží jako vazební člen a opěrný pilíř nauky, stručněji jako „řídicí předpis“ (*Leitvorschrift*). To připouští závěr, že vystihuje nejnovější stav nauky o velení. Přitom jednak zhodnocuje zkušenosti z Pouštní bouře, jednak se zaměřuje na bezpečnostně-politický šedý „novovek“. Tento šedý novovek i nadále poutá útvary amerického pozemního vojska v Evropě. Proto je nasnadě vyhodnotit předpis FM 100-5 tím spíše, že je opatřen neobvyklým označením „Přístupné veřejnosti“.

Ve snaze postihnout vše důležité anebo charakteristické se tento přehled zabývá především výkladem zásad a používá pojmy americké teorie velení.

POJEM FORCE-PROJECTION

Předpis FM 100-5 shrnuje poslání a charakter dnešního amerického pozemního vojska v jednom pojmu „force-projection army with forward-deployed forces“. Doslovně přeloženo: zásahové vojsko s předsunutými silami (Eingreifheer mit vorgeschobenen Kräften). Vysvětluje *force-projection* jako „prokázanou schopnost rychle vyhlásit poplach, mobilizovat, přemístit a operovat všude ve světě“. Tímto způsobem tvoří *force-projection* přemístění síly, tedy rozšíření vojenské přítomnosti jádro *power-projection* (přemístění moci, rozšíření mocenských nástrojů). Tímto se rozumí schopnost vykonávat moc pro řešení krizí, pro odstrašování a pro stabilizaci.

Pro pozemní vojsko udržované v pohotovosti k zásahu předpis FM 100-5 stanoví velmi široký rámec jednání:

- strategické prostředí, vzniklé na konci studené války, výstižně označuje jako *force-projection environment* (prostředí pro přemísťování, vysílání sil);
- proto více než dosud staví do popředí operace přesahující rámec jednoho druhu ozbrojených sil: *joint operations* (společná bojová činnost více druhů ozbrojených sil);
- jakož i *combined operations* (společná bojová činnost ozbrojených sil více států) v rámci aliance NATO;
- dále rozvíjí *Air-Land Battle* (kombinované vzdušné a pozemní operace) do *army operations* (operací pozemního vojska);
- zdůrazňuje, že upuštění od taktických jaderných zbraní nic nezměnilo na hlavním účelu pozemního vojska. Ten zní: odstrašování.

ZÁSADY VELENÍ

Pozemní vojsko, aniž by popíralo plynulé přechody, nadále rozlišuje mezi „válkou“ a „neválečnými operacemi“ (Operationen ausser Krieg); převedeno na strategické „stavy vnějšího prostředí“ (Umweltzustände): mezi operacemi, aby byla vyhrána válka, aby byl vyřešen konflikt a aby byl posílen mír.

Válka a ozbrojené síly

Protože se americké pozemní vojsko v době od roku 1986 konečně otevřelo také operačním otázkám (*operational art*) zabývá se problémy na taktickém, operačním a strategickém stupni. Konkrétně se jedná o obrněné síly, lehké síly a síly pro speciální operace (*special operations*).

Pro speciální operace jsou k dispozici - vedle zvláštních útvarů letectva a námořnictva - *Army Special Operations Forces* (síly pozemního vojska pro speciální operace). Patří k nim:

- Special Forces: zvláštní jednotky pro hloubkový průzkum a skrytý boj,
- Rangers (úderné jednotky): lehká vzduchem přepravovaná pěchota pro „úderné úkoly“ (strike missions), tj. nepřepadové akce plněné bojem zblízka,

- Army Special Operations Aviation (vojenské letectvo pro speciální operace): vojenské letectvo pro skryté přepravní, bojové a průzkumné úkoly,
- Psychological Operations Forces (síly pro psychologické operace): síly pro psychologické vedení války, zasazované k ovlivňování postoje a chování cizích cílových skupin ve smyslu úkolu,
- Civil Affairs Forces (síly pro civilní záležitosti): styčné síly pro řízení spolupráce s úřady a obyvatelstvem v prostoru zasazení.

Zásady vedení války

Devět „zásad vedení války“ (principles of war, Grundsätze der Kriegführung) tvoří dnes základy (fundamentals) nauky:

1. objective = stanovení cíle, Zielbestimmung;
2. offensive = volnost jednání, Handlungsfreiheit;
3. mass = soustředění, Zusammenfassung;
4. economy of force = „ekonomie sil“, šetření silami, správné využívání sil, Ökonomie der Kräfte;
5. maneuver = pohyb, Bewegung;
6. unity of command = jednota velení, Einheit der Führung;
7. security = zajištění, Sicherheit;
8. surprise = překvapení, Überraschung;
9. simplicity = jednoduchost, Einfachheit.

Poukazují na první zvláštnosti v tradičním velitelském myšlení. Krátce k některým zásadám:

Zásada 1 požaduje, aby každá operace byla zaměřena na jednoznačně stanovený, rozhodující a dosažitelný cíl.

Zásada 3 požaduje soustředit bojovou sílu, která má převahu (überwältigende), na rozhodujícím místě a v rozhodujícím čase.

Nikdo však nepředepisuje, aby bylo nejdříve stanoveno těžiště, hlavní směr (Schwerpunkt, Schwergewicht).

Nejde o slovíčkaření, nýbrž o zjiřitelný vývoj ve velitelském myšlení. Předpis FM 100-5 z roku 1941 sice z německého „velení vojskům“ (Truppenführung) z roku 1933 převzal pojem a zásadu „hlavního úsilí“ (*main effort*, zde „Schwergewicht“), avšak následující předpisy je zanedbávaly anebo přeměnily na pojem „hlavního útoku“ (*main attack*, *Hauptangriff*). Teprve zásady kombinované vzdušné a pozemní operace (*Air-Land Battle*), platné v letech 1986 až 1993, požadovaly označit „hlavní úsilí“ (*main effort*) a postupovat v souladu se situací. Dnes předpis FM 100-5 požaduje za útoku i v obraně vytvořit „místo hlavního úsilí“, **těžiště, hlavní směr** (*point of main effort*, Schwerpunkt).

Zásada 9 ještě v roce 1954 sledovala účel na bojišti „vytvořit pořádek“ (Ordnung zu schaffen). Dnes požaduje jednoduché plány, stručné rozkazy, nikoli však „jednoduché, důsledné jednání“ v duchu Moltkeho staršího. Předpis FM 100-5 tedy přejímá Moltkeho (ovšem, aniž by ho jmenoval) doslova: „Žádný operační plán s určitou jistotou nevystačí dále než po první střetnutí s hlavními nepřátelskými silami.“ Za příkladné nutno považovat, že se jeden americký sbor za Pouštní bouře v roce 1991 připravoval se sedmi rozdílnými

„díličními plány“ (*fragmentary plans*) – což je novým pojmem v nauce o velení – na myslitelné směry vývoje situace a operační možnosti, což vyvolává válečně-historická srovnání týkající se roku 1940: Guderian u Sedanu anebo Rommel u Avesnes.

Také pojmy jako rezervní plán (*contingency plan*),... síly (*force*)..., *operation* prozrazují snahu sestavit „plán v šupletí“ (*Schubladen-Plan*) pro „případ, že nastane případ“ (*für Fall des Falles*). Jen mimochodem, předpis FM 100-5 poukazuje názorně na příkladu vojsk, která byla v srpnu 1990 vyslána do Perského zálivu jako předsunutý svazek, jak zřídka je „plán“ vhodný pro situaci a úkol.

Zásada 4 odpovídá Clausewitzově „ekonomii sil“: soustředění sil a jejich účinků vyžaduje bojovat na jiném místě s neúspěšnějším vynaložením sil, například podle situace namísto zajišťování střezit, namísto obrany vést boj na zdrženou. Zatímco v teorii velení pro takové operace neexistuje žádný německý pojem (avšak platí zásada: žádné síly nepoutat vedlejším úkolem), úkoly spojené se správným využíváním sil, s „ekonomií sil“ (*economy of force*) patří nezaměnitelně k americké taktice. Ještě názorněji: „dělba práce“ spatřuje v „lehkých obrněných útvech“ (*armored cavalry* – obrněné průzkumné jednotky) hlavního nositele úkolu „ekonomie sil“.

Kombinovaná vzdušná a pozemní operace (Air-Land Battle)

V roce 1982 se předpis FM 100-5 poprvé podrobně zabýval vedením kombinované vzdušné a pozemní operace.

Vedle deseti zásad kombinované vzdušné a pozemní operace stanovil v roce 1986 čtyři zásady a v roce 1993 k nim připojil pátou zásadu a nazval je „Zásadami pro operace pozemního vojska“ (*Tenets for Army Operations*):

1. initiative = iniciativa,
2. agility = pružnost, Wendigkeit,
3. depth = operační hloubka, operative Tiefe,
4. synchronization (časová koordinace),
5. versatility = mnohostrannost, Vielseitigkeit.

K pochopení těchto základních pravd postačí několik stručných poznatků. Jde o to získat a udržet volnost jednání; jednat rychleji než protivník; uvažovat a operovat v celém „prostoru boje“ (*Gefechtsraum*); nedívat se jenom „daleko“ (jako ještě v roce 1976), nýbrž také působit „do hloubky“; síly a prostředky zasadit v prostoru a čase v rozhodujícím místě (*decisive point*, operative Schwerpunkt = operační těžiště) k jednotnému působení a být připraven k rychle se měnícím úkolům.

Zásada 2 se kromě toho zabývá nejdůležitější charakteristikou reality války, tj. neočekávanými obtížemi a nepředvídatelným vývojem v boji. Předpis při omezení škod s důvěrou spoléhá na taktické velitele, kteří se přímo na místě i včas rozhodují a bez prodlení jednájí.

Mimoválečné operace (Operations Other than War)

Pojmem „operace mimo válku“, „neválečné operace“, (*operations other than war*) označuje americké pozemní vojsko taková zasazení za krize a v míru, která nutně nevedou k ozbrojeným střetnutím mezi ozbrojenými silami.

Takovými operacemi jsou:

- evakuace ohrožených skupin obyvatelstva z cizích nebo hostitelských zemí, respektive odsun civilního obyvatelstva (*noncombatant evacuation operations*, Evakuiren gefährdeter Bevölkerungsgruppen aus fremden oder Gastländern),
- kontrola zbrojení (*arms control*, Rüstungskontrolle),
- podpora domácích civilních orgánů (*support to domestic civil authorities*, Assistenzen),
- humanitární pomoc a pomoc při živelních pohromách (*humanitarian assistance and disaster relief*, humanitäre und Katastrophenhilfe),
- bezpečnostní pomoc (*security assistance*, Rüstungs- und Ausbildungshilfe),
- rozvojová pomoc (*nation assistance*, Entwicklungshilfe),
- podpora protidrogových operací (*support to counterdrug operations*, Unterstützen der Drogenbekämpfung),
- potírání terorismu (*combating terrorism*, Bekämpfen des Terrorismus),
- opatření pro udržení míru (*peace-keeping operations*, friedenssichernde Massnahmen),
- opatření pro vynucení míru (*peace-enforcement*, friedensschaffende Massnahmen),
- demonstrace síly (*show of force*, Kräfte zeigen),
- podpora a likvidace povstání (*support for insurgencies and counterinsurgencies*, Unterstützen und Bekämpfen von Aufständen), útoky a výpady (*attacks and raids*, zeitlich und räumlich begrenzte Kampfeinsätze, um Gefahren abzuwehren und politische Entschlossenheit zu bekunden) časově a prostorově omezené bojové akce k odvrácení nebezpečí a k projevení politické rozhodnosti.

Operace „Obnovená naděje“ (*Restore Hope*) v Somálsku byla spojena s aplikací zásad:

1. stanovení cíle (*objective*),
2. jednota úsilí (*unity of effort*, einheitliches Handeln),
3. legitimita (*legitimacy*, Rechtmässigkeit),
4. vytrvalost (*perseverance*, Beharrlichkeit),
5. zdrženlivost (*restraint*, Zurückhaltung),
6. zajištění (*security*, Sicherheit).

V Somálsku záleželo mezi jiným na tom, stanovit jednoznačný, rozhodující a dosažitelný cíl; v rámci Spojených národů mluvit a jednat jednotně; dlouhodobě a stále se prosazovat a respektovat přiměřenost prostředků. Pozorní pozorovatelé snadno rozpoznají, že průběh operace potvrdil správnost a platnost nauky. Předpis FM 100-5 poskytuje závažné pokyny k porozumění vývoje situace. Pod hesly „americký pohled na válku“ (*American view of war*) a „vliv sdělovacích prostředků“ (*media impact*) uvádí: „Dramatické snímky mohou veřejné a tím i politické mínění ovlivnit tak rychle, že se politické podklady změní náhle a pro místního rozhodujícího činitele zcela nepředvídatelně.“

OPERACE A LOGISTIKA

Již předpis FM 100-5 z roku 1986 poprvé vysvětlil operační pojmy, avšak tím, že byly uvedeny v příloze, je odsunul na okraj pozornosti. V roce 1993 tvoří jádro předpisu, který vysvětluje základní pojmy a tím také zásady plánování operací (*concepts of theater and*

operational design, Grundsätze der Operationsplanung). Tyto pojmy vycházejí opět z Clausewitz. Jejich převzetí znovu dokazuje možnost rozvoje jeho nauky.

Zásady jako takové pro vedení operací neexistují; ve výše uvedených „principech“ (*principles*) a „zásadách“ (*tenets*) však existuje přiměřená záloha.

Základní operační pojmy podle předpisu FM 100-5 jsou tyto:

- **těžiště**, tj. rozhodující úsek boje (*center of gravity*, operativer Schwerpunkt) jako operační cíl,
- **operační čáry** (*lines of operations*, Operationsinnere, äussere Linien),
- **kulminační bod** (*culminating point*, Kulminationspunkt), na němž se zlomí ráznost útoku nebo síla odporu,
- **rozhodující body** (*decisive points*, entscheidende Punkte), jejichž držení nebo vyřazení poskytuje operační výhody,
- **fáze**, tj. období boje, operace (*phase*, Operationsphase),
- **variantní plán pro zvláštní situace** (*branch*): předem připravená, situací podmíněná změna řízení operace,
- **další operace** (*sequel*, Folgeoperation): následují po počáteční operaci,

Americké pozemní vojsko pro budoucnost rozlišuje mezi strategickou, operační a taktickou logistikou s pěti společnými charakteristikami:

1. předvídání (*anticipation*, vorausschauende Massnahmen),
2. integrace (*integration*, Integration),
3. nepřetržitost (*continuity*, Stetigkeit),
4. schopnost reagovat (*responsiveness*, rasche Bedarfsdeckung),
5. improvizace (*improvisation*, Improvisation).

K tomu několik vysvětlivek: „předvídání“ zahrnuje předvídavé myšlení jako předběžné plánování, a proto má příčinnou souvislost s improvizací. „Improvizace“ zase poskytuje pomocné prostředky k překonávání mezer v potřebách. „Integrace“ požaduje, aby byly vzájemně propojeny logistické systémy, jakož i logistika a velení.

Pod taktickou logistikou rozumí americké pozemní vojsko šest souborných úkolů:

- doplňování početních stavů (*manning*, Feldersatz),
- zásobování municí (*arming*, Munitionsversorgung),
- zásobování pohonnými hmotami (*fueling*, Betriebsstoffversorgung),
- opravy (*fixing*, Instandsetzung),
- přeprava (*moving*, Transport),
- zabezpečení života vojáků (*sustaining soldiers and their systems*, Fürsorge) ve vztahu k odolnosti.

Taktická logistika zahrnuje personální řízení a zabezpečení (*personnel service support*, Personulführung-Betreuung), zdravotnickou službu (*health service support*, Sanitätsdienst), zásobování potravinami a výstrojí, prádelny a polní lázně (*field service support*, tactical showers), zabezpečení životní úrovně (*quality of life*), k čemu patří také polní pošta a péče o rodiny, jakož i přísun základního spotřebního materiálu a prostředků (*general supply support*).

Stejně jako dříve používá americké pozemní vojsko tři druhy boje:

■ Útok

Při útoku rozlišuje v závislosti na situaci a na účelu boje dvě metody, a to:

- útok po krátké přípravě (*hasty attack*, Angriff nach kurzer Vorbereitung), například ve střetném boji nebo při protiútku,
- útok po delší přípravě (*deliberate attack*, Angriff nach Vorbereitung).

Předpis FM 100-5 uvádí čtyři charakteristiky útoku:

1. překvapení (*surprise*, Überraschung),
2. soustředění (*concentration*, Zusammenfassung),
3. tempo (*tempo*, Schnelligkeit),
4. smělost (*audacity*, Kühnheit).

V roce 1993 nabyl pojem „soustředění“ (*concentration*) konečně význam „vytváření těžiště“ (*Schwerpunktbildung*). Nyní záleží na tom, aby bylo stanoveno „místo hlavního úsilí“ (*point of main effort*), soustředěny síly a působení v něm, aby bylo těžiště přemísťováno v souladu se situací bez ztráty „synchronizace“. Namísto „rychlosti“ (*speed*, Schnelligkeit) a „pružnosti“ (*flexibility*, Wendigkeit) nastoupilo „tempo“. Za ním vězí **základní myšlenka přiměřené rychlosti operace**. Tato rychlost vyžaduje jednat rychleji než nepřítel, aby byl překonán jeho proces velení: dostatečně rychle, aby bylo využito počátečních úspěchů, avšak ne tak rychle, aby byly útočící útvary od sebe odtrženy, aby se vzdálily od palebné podpory, aby zůstaly stát bez následného zásobování.

■ Obrana

Také obrana zná podle účelu boje dvě metody:

- pohyblivá obrana (*mobile defense*, beweglich geführte Verteidigung) se zámyslem palbou a pohybem při střídání druhů boje útočníka zastavit a protiútokem zničit,
- obrana prostoru (*area defense*, Verteidigung, um Gelände zu halten) k udržení terénu.

Od roku 1993 platí pět charakteristik obrany:

1. příprava (*preparation*, Vorbereitung),
2. zajištění (*security*, Sicherung),
3. přerušení (*disruption*, Unterbrechung),
4. hromadné použití a soustředění (*mass and concentration*, Schwerpunktbildung),
5. pružnost (*flexibility*, Wendigkeit).

Jako nová charakteristika přibyl zajištění: zpravidla předpokládá zasazení sil vedoucích boj na zdrženou. V budoucnu bude k přípravě patřit stanovení „místa hlavního úsilí“ (*point of main effort*), které se potom vytvoří kombinací „hromadného použití“ (*mass*) působení a „soustředění“ (*concentration*) sil. V roce 1993 bylo „hromadné použití“ přijato poprvé: to dokazuje význam palby v těžišti. „Přerušení“ má za účel přerušit palebnou podporu, logisti-

ku a velení útočníka, zastavit druhé sledy a zálohy (Folgekräfte), přepadnout nepřátelská výchozí postavení a bez prodlení odrazit proniknuvšího protivníka.

Zbývá dodat, že předpis FM 100-5 pro útok i pro obranu předepisuje vést nepřetržitě operace (*operations in depth*, in der Tiefe) v hloubce celého prostoru. Vyžaduje působit na nepřítele do velké dálky průzkumem, palbou a radioelektronickým bojem (*deep operations* = bojová činnost v hloubce), opotřebovat protivníka před přímým střetnutím (*close operations* = bojová činnost v dotyku), avšak zároveň v týlových prostorech udržet volnost jednání (*rear operations*, Operationsfreiheit = bojová činnost v týlu).

■ Ústupové operace

K ústupovým operacím (*withdrawal action*, rückwärtsgerichtete Operationen) patří odedávna:

- boj na zdrženou (*delay*, Verzögerung),
- ústup (*withdrawal*, Lösen vom Feind): odpoutání od nepřítele, přerušení boje,
- odchod (*retirement*, Rückmarsch): záměrný odchod bez přímého tlaku nepřítele za účelem vyhnout se boji.

Změny proti dřívějším předpisům nejsou výrazné. Zvláštní zásady zde chybějí určitě také proto, že americké pozemní vojsko nezná trauma „ústup“ (Rückzug).

■ Dynamika boje

Od roku 1982 chápe americké pozemní vojsko „bojovou sílu“ (Kampfkraft) jako „dynamiku bojové síly“ (*dynamics of combat power*), přičemž „manévr“ (*maneuver*, Bewegung), „palebná síla“ (*firepower*, Feuer), „ochrana“ pro udržení bojové síly (*protection*, kampfkrafterhaltender Schutz) a „velení“ (*leadership*, Führung) působí společně. Od války v Perském zálivu „ochrana“ (*protection*) zahrnuje také opatření pro ochranu proti neúmyslnému zasažení vlastních vojsk (*fratricide*).

Samozřejmě požaduje americké pozemní vojsko především „spolehlivé a schopné“ taktické velitele - vybírané podle charakteru, síly vůle a výkonnosti.

Aby bylo dosaženo dynamiky boje, je důležité, aby podle času, prostoru a účelu byly ke společnému působení uplatňovány níže uvedené „bojové funkce“ (*combat functions*) nebo v taktické oblasti „bojové operační systémy“ (*battlefield operating systems* = taktické funkční oblasti):

- průzkum, respektive vojenské zpravodajství (*intelligence*, Aufklärung), především prostředky radioelektronického boje a prostředky pro pozorování (Überwachung) bojiště, aby byl získán obraz situace (Lagebild);

- ▲ manévr (*maneuver*, manövrieren), aby bylo působení přeneseno na nepřítele anebo aby se uniklo nepřátelskému působení;
- ▲ palebná podpora (*fire support*, Feuerunterstützung), aby byla palbou a elektronickými protiopatřeními zajištěna volnost pohybu (Bewegungsfreiheit);
- ▲ protivzdušná obrana (*air defense*, Luftverteidigung), aby byly pohyb a palebná podpora, prostředky velení a logistická zařízení chráněny především proti raketovým útokům;

- ▲ pohyblivost a schopnost přežití (*mobility and survivability*), aby byly podporovány vlastní pohyby, např. za boje o zátarasý anebo vodní toky (*mobility*), aby bylo zabráněno nepřátelským pohybům zatarasováním a používáním mlhy (*countermobility*, *Nebeleinsatz*), a aby se zvyšovala schopnost přežít (*Überlebensfähigkeit*) budováním postavení a opatřeními pro ochranu proti ZHN (*survivability*);
- ▲ logistika (*logistics*, *Logistik*) a velení na bojišti (*battle command*): nový pojem, který znamená velení v boji (*Führung im Gefecht*) se dvěma úkoly, a to rozhodovat a velet, což se nemá uskutečňovat podle stínítka obrazovky na velitelském stanovišti, nýbrž „zepředu“ (*von vorn*).

VELENÍ PROSTŘEDNICTVÍM UKLÁDÁNÍ ÚKOLŮ

Toto heslo (*mission orders*) znamená nesporně nejnápadnější změnu ve velitelském myšlení (*Führungsdanken*). Podle znění předpisu FM 100-5 z roku 1941 velelo americké pozemní vojsko v boji prostřednictvím „ukládání úkolů“ (*mit Auftrag*). Tankové vojsko v podstatě neustále používalo „velení prostřednictvím ukládání úkolů“ (*mission-type orders*) protože: nařizovalo cíle, nikoli však způsoby pro jejich dosažení, a zajišťovalo volnost jednání ve smyslu úkolu. Bez ohledu na to zůstalo americkému (a britskému) pozemnímu vojsku „velení prostřednictvím ukládání úkolů“ (*Auftragstaktik*) dlouho cizí. Spočívalo to v překážkách porozumění a pochopení: překládat „*Auftragstaktik*“ doslovně „*mission-type tactics*“ nedávalo žádný smysl: *mission* znamená bojový úkol (*Auftrag*) a také u všech pozemních vojsk, která byla vyzvána ke změně myšlení, platila neustále zásada, aby bylo taktické jednání zaměřováno na uložený úkol (*Auftrag*). Britský návrh na překlad se již přiblížil meritů věci: „*directive control*“, přičemž „*directive*“ znamená „nařízení“ (*Weisung*) a „*control*“ znamená „vedení“ (*Leitung*). Až pojem „velení prostřednictvím ukládání úkolů“ (*Führen mit Auftrag*) vedl k nahlédnutí, že šlo o „spoluuvazující poslušnost“ (*mitdenkendem Gehorsam*) a o „techniku vydávání rozkazů“ (*Befehlstechnik*). Na druhé straně pochybovači vždy znovu poukazovali na náročnou koordinaci ve vševojskovém boji, která stále častěji nutila k „taktice vydávání rozkazů“ (*Befehlstaktik*).

Teprve v roce 1982 spatřoval předpis FM 100-5 v „*mission order*“ (což neznámá „bojový rozkaz“, *Einsatzbefehl*, nýbrž „velení prostřednictvím ukládání úkolů“, *Führen mit Auftrag*) jedinou cestou, jak velet v bojovém „chaosu“ (*chaos*, *Gefechts*). Zcela správně postavil do popředí „zámysl“ (*intent*, *Absicht*), nikoli však „úkol“ (*mission*, *Auftrag*). Stanovil, že je nutné nejdříve pochopit zámysl nadřízeného stupně, z něho vypracovat vlastní zámysl a tento vlastní zámysl předat jako bojové úkoly. Od roku 1986 americké pozemní vojsko požaduje, aby se v zásadě velelo prostřednictvím ukládání úkolů. Proto je nutno nařizovat, „co je nutno vykonat“, nikoli „jak je nutno to vykonat“, a podřízeným taktickým velitelům zajistit maximální možnou operační a taktickou volnost jednání. Navíc se dnes požaduje vyhodnotit zámysl dvou nadřízených stupňů a ve vlastním zámyslu (*commander's intent*) stanovit účel boje tak jednoznačně, aby mu oba podřízené stupně rozuměly.

Tímto se uzavírá kruh „zásad vedení války“ (*principles of war*).

„The US-Army is doctrine-based ... (pozemní vojsko Spojených států je založeno na doktríně ...). Vlastní smysl této doktríny vyžaduje stát pevně na půdě platné nauky o velení (Führungslehre). Předpisem FM 100-5 z roku 1993 si pozemní vojsko Spojených států pro sebe pro bezpečnostně nový světový „ne-řád“ (Welt un ordnung) vytvořilo současněmu stavu odpovídající a logický podklad pro velení.

„Doktrína“ má u amerického pozemního vojska vysokou řádovou hodnotu. V roce 1941 slibovala, že poskytuje „spolehlivý podklad pro jednání za určité situace“, a také v roce 1993 je chápána jako „dostatečně závazná směrnice pro určité operace“. Americké pozemní vojsko sice používá pojem „operační umění“, avšak „velení (Führung) hodnotí stále ještě jako víceméně plánovitě řešitelný úkol. O užitečnosti a nebezpečích převážně vědecko-technického chápání velení - „managerial“ nebo „engineering approach“ (manažerského nebo technického přístupu) - je možno vést nekonečné diskuse, nicméně podává spolehlivý návod k jednání.

To, co jiní popisují příliš abstraktně, vyjadřuje předpis FM 100-5 zcela srozumitelně: „rychlé, rozhodné vítězství“, „vítězství pro Spojené státy“, „nic jiného než vítězství.“ Vicksburg v roce 1863, Tannenberg v roce 1914, Ardeny v roce 1944 zmizely jako příklady z válečných dějin; namísto nich jsou to operace: Just Cause (Panama) v roce 1989, Pouštní štít/bouře v roce 1990/1991, Provide Comfort, Restore Hope. Když došlo k tomu, že bylo nutno splnit také vojensko-psychologické požadavky, pak se pozemní vojsko Spojených států novým předpisem FM 100-5 bez ohledu na nejistotu a nedostatečnou orientaci (Richtungslosigkeit) zase postavilo do „čela pokroku“ (an die Spitze des Fortschritts).

Při překladu byla použita tato literatura:

- * Vojenský anglicko-český takticko-technický slovník, MNO Škol-51-23, Praha 1960,
- * Stručný výkladový slovník nejjfrekventovanějších vojenských termínů, Speciální informace AI 466, Praha 1984,
- * Vojensko-politický slovník, Naše vojsko, Praha 1987,
- * Německo-anglicko-česká pomůcka, vojenská terminologie armád NATO, ŠVS SZV GŠ Komorní Hrádek, Praha 1990,
- * Základní pojmy doktríny pozemního vojska USA, Informační zpráva 880, ÚVVV, Praha 1994,
- * Vybrané pojmy vojenského umění - terminologický slovník, Institut pro výzkum operačního umění, Praha 1994.

JN/VR